

Ob jubileju prof. dr. Sonje Ane Hoyer

Podpisani se še spominjam jubilentkinega vzdih, ko smo v začetku sedemdesetih let, kmalu po njenem nastopu službovanja v Kopru, potovali po nižinskem delu Furlanije, kako jo ta neskončna ravnica spominja na njeno rodno Prekmurje – zdi se, kot da je prav povezovanje skrajnega vzhoda in zahoda Slovenije zaznamovalo njeno zasebno življenje in strokovno delovanje.

Sonja Ana Hoyer se je rodila 3. junija 1945 v Murski Soboti, kjer je opravila šolanje z maturo na murskosoboški gimnaziji. Zatem se je vpisala na Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani, smer umetnostna zgodovina in zgodovina, kjer je diplomirala leta 1969. Takoj po diplomi se je zaposlila kot konservatorica na Med-občinskem zavodu za spomeniško varstvo v Piranu, ki mu je – od leta 1999 z nazivom konservatorska svetnica – ostala zvesta do upokojitve leta 2010. Tu se je ukvarjala z mestno prenovo in prenovo posameznih arhitekturnih spomenikov, njena najpomembnejša naloga pa je bila obnova Tartinijeve hiše v Piranu med letoma 1984 in 1992, ki jo je sklenila s knjižno objavo v slovenščini in italijanščini (*Hiša Tartini v Piranu. Zgodovinski razvoj in njena likovna oprema*, Piran 1992; *Casa Tartini di Pirano. Evoluzione storica e apparato decorativo*, Pirano 1992). Zaradi izjemnega kulturnega pomena tega spomenika je knjiga doživela velik odmev tudi v italijanski strokovni javnosti, zlasti ko je bila 20. oktobra 1993 predstavljena v dvorani Sala del Piovego Doževe palače v Benetkah. Pri obnovi, nad katero je bdel njen mentor in promotor Nace Šumi, je bila Sonja Ana Hoyer deležna nasvetov eminentnih strokovnjakov, posebej pri odkrivanju in opredeljevanju poslikave, za kar sta se zavzela Ksenija Rozman in Federico Zeri. Tartinijeva hiša je bila tudi tema njene doktorske disertacije, ki jo je pod Šumijevim mentorstvom zaključila leta 1994.

Med jubilentkinim delovanjem v Piranu je treba posebej omeniti njeno zavze-manje za umetnine iz obalnih mest, ki so jih leta 1940 pod krinko vojne nevarnosti prenesli v Rim in deponirali. Ko je leta 2002 Vittorio Sgarbi odprl zaboje in je bilo odkritje 15. maja predstavljeno z razstavo in tiskovno konferenco v Palazzo Venezia ter je dogodek dobil ezulsko politično razsežnost, je Sonja Ana Hoyer stopila v stik z dobronamernimi italijanskimi strokovnjaki, se lotila raziskovanja okoliščin tega prenosa in spremljala restavriranje umetnin. Ne preveč iskreno prizadevanje slovenskih oblasti za njihovo vrnitev ni prineslo uspeha, a je bila ob razstavnih po-

Sonja Ana Hoyer

stavitvi umetnin po končanem restavriranju v Muzeju Revoltella v Trstu leta 2005, ko je izšel tudi katalog (*Histria. Opere d'arte restaurate: da Paolo Veneziano a Tiepolo*), in sicer prav na dan odprtja razstave 21. junija, v Piranu predstavljena trojezična (slovenska, italijanska in angleška) publikacija z naslovom *V Italiji zadržane umetnine iz Kopra, Izole, Pirana* (Piran, Ljubljana 2005). Ta publikacija ima izjemno dokumentarno vrednost, saj edina objavlja celoten historiat problematike od leta 1940 dalje z vsem dosegljivim arhivskim gradivom.

Med jubilatkinimi poznejšimi pomembnimi projekti je bila tudi obnova Foresterie in Armerie na koprski *piazzi* za potrebe Univerze na Primorskem, ki se je sicer začela že s prvimi stavbnimi raziskavami leta 1987, a končala šele leta 2007. Ta vsestransko – konservatorsko, arhitekturno, investitorsko in izvajalsko – zahtevni projekt je dobil tudi ustrezno knjižno predstavitev, štirijezično publikacijo z naslovom *Univerza na Primorskem v zgodovinskem jedru mesta Koper* (Koper 2007).

Leta 1995 je Sonja Ana Hoyer na Oddelku za umetnostno zgodovino Univerze v Ljubljani prevzela predmet Konservatorstvo in bila leta 2006 izvoljena v naziv izredne profesorice. Več njenih diplomantov se je zaposlilo v spomeniškem varstvu, pet jih je pod njenim mentorstvom tudi doktoriralo, medtem ko se tri disertacije trenutno še pripravljajo. Hoyerjeva je pri raziskovalnih projektih na oddelku sodelovala že od leta 1984, od leta 2014 pa je mentorica doktorske študentke Ivane Unković, ki je prejela subvencijo mednarodne fundacije Marie Curie za projekt

z naslovom *Comparison of Croatian and Slovenian conservators Ljubo Karaman and France Stelè in the context of Vienna School of Art history.*

V letih 1988–1991 je bila Sonja Ana Hoyer predsednica Slovenskega konservatorskega društva in v letih 1995–1999 Slovenskega umetnostnozgodovinskega društva. Leta 1994 je prejela Steletovo priznanje za obnovo Tartinijeve hiše, leta 2008 pa so ji podelili še Steletovo nagrado za izjemne dosežke na področju konservatorstva.

S praktičnim konservatorstvom pa ni zajeta vsa jubilatkinina strokovna dejavnost. Med letoma 1979 in 1990 je opravljala naloge sekretarke Mednarodnega simpozija *Forma viva* ter pripravljala simpozijske publikacije, aktivno je sodelovala tudi pri organizaciji mednarodnih Piranskih dnevov arhitekture od leta 1983 naprej. Vodila je vrsto znanstvenih ali strokovnih posvetov ali sodelovala na njih. Posebej je treba omeniti dva, ki ju je organiziralo Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo, Hoyerjeva pa je uredila njuni publikaciji: *Umetnostna zgodovina in spomeniško varstvo. Posvetovanje ob 75-letnici ustanovitve Slovenskega umetnostnozgodovinskega društva (1921–1996)* (1997) in *Arhitekt Jože Plečnik v Prekmurju* (1998). S svojo razvejano dejavnostjo, ki jo je vodila tudi v tujino, in osebno ljubeznivostjo si je jubilatka pridobila krog zvestih prijateljev in znancev.

JANEZ HÖFLER